

Бюлетинът е
изготвен по
последни данни
публикувани
към
17/03/2014

ЦИТИРАНИТЕ ДАННИ В БЮЛЕТИНА СА ПОСЛЕДНИТЕ ДАННИ, ПУБЛИКУВАНИ В ОФИЦИАЛНИТЕ ИЗТОЧНИЦИ: МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ, БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА, НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ, НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ПО ЗАЕТОСТТА КЪМ 17 МАРТ 2013. ЕЛЕКТРОННАТА СИСТЕМА, ИЗПОЛЗВАНА ЗА ТЕГЛЕНЕ НА ДАННИ ОТ ОФИЦИАЛНИТЕ ИЗТОЧНИЦИ Е SEIC DATA MANAGER.

ОБЕДИНЕНА БЪЛГАРСКА
БАНКА
ДИРЕКЦИЯ
ГЛАВЕН ИКОНОМИСТ
ГЛАВЕН АНАЛИЗАТОР
ГЕРГАНА КОСТУРСКА
E-MAIL
KOSTURSKA_G@UBB.BG

Source: www.geographicguide.net

БЪЛГАРИЯ: ИКОНОМИЧЕСКИ И ПАЗАРНИ АНАЛИЗИ Месечен обзор, Март 2014

- През януари 2014 текущата сметка е отрицателна и възлиза на EUR 282 млн. (0.7% от БВП) при дефицит от EUR 87.7 млн. (0.2% от БВП) за януари 2013
- Брутният външен дълг в края на декември 2013 е EUR 37 129.2 млн. (91.4% от БВП)
- По данни на БНБ през януари 2014 чуждестранните резерви възлизат на EUR 13.6 млрд
- Предварителните данни за БВП през 2013, показват растеж на икономиката в България от 0.9% на годишна база
- Годишната инфлация за февруари 2014 спрямо февруари 2013 е минус 2.6%
- През януари 2014 календарно изгладеният индекс на промишленото производство регистрира ръст от 2.3% спрямо съответния месец на 2013
- През януари 2014 оборотът в търговията на дребно, изчислен въз основа на календарно изгладени данни, нараства с 5.5% спрямо същия месец на 2013
- Индексът на цените на производител на вътрешния пазар през януари 2014 спада с 2.0% в сравнение със същия месец на 2013
- Равнището на безработицата през февруари 2014 е 12.2%
- Размерът на фискалния резерв към 31.01.2014 е BGN 4.4 млрд
- Към края на януари номиналният размер на държавния дълг възлиза на EUR 7686.0 млн.
- През февруари 2014 годишният прираст на широките пари (паричния агрегат М3) е 9.2% при 10.1% през януари 2014
- Към 31 януари печалбата на банковата система е BGN 72 млн., или с BGN 10 млн. повече спрямо отчетената година по-рано
- През февруари SOFIX възлезе на 594.42, което е с 8.7% процентен ръст
- Продукцията от инженерното строителство нараства с 6.0%, докато при сградното строителство се наблюдава намаление от 0.7%

Основни макроикономически показатели

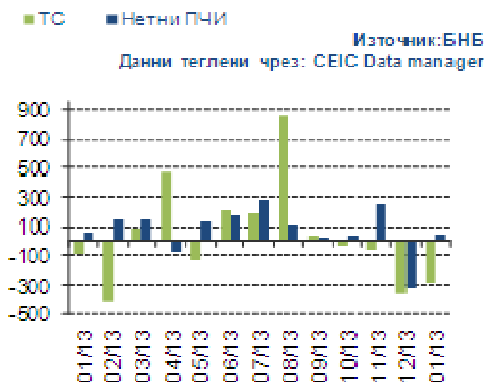
Показатели	2013	2014	2015	2016
Световна икономика ръст	3.1%	3.8%	4.1%	4.2%
БВП на ЕС	-0.1%	1.2%	1.6%	1.8%
БВП на България (млрд. лв.)	78 932	81 582	85 728	90 516
БВП на България (ръст)	0.6%	1.8%	2.9%	3.4%
Хармонизирана Инфлация-средна за периода	0.6%	1.8%	2.1%	2.2%
Търговски баланс (% от БВП)	-5.1	-9.9%	-10.3%	-10.7%
Текуща сметка (% от БВП)	0.6	-0.2	-0.6	-1.2
ПЧИ (млрд. евро)	1 548	1 702	1 788	1 931
Прогнози МВФ, ЕС, МФ и ОББ				

I. ВЪНШЕН СЕКТОР

1. Платежен баланс

През януари 2014 текущата сметка е отрицателна и възлиза на EUR 282 млн. (0.7% от БВП) при дефицит от EUR 87.7 млн. (0.2% от БВП) за януари 2013

Платежен баланс (EUR млн.)

През януари 2014 текущата сметка е отрицателна и възлиза на EUR 282 млн. (0.7% от БВП) при дефицит от EUR 87.7 млн. (0.2% от БВП) за януари 2013 показват данните на БНБ. Дефицитът се дължи на отрицателните салда по търговския баланс (EUR 324.1 млн.) и по статия Доход (EUR 4.8 млн.). Търговското салдо за януари 2014 е отрицателно в размер на EUR 324.1 млн. (0.8% от БВП) при дефицит от EUR 33.5 млн. (0.1% от БВП) за януари 2013. Износът (FOB) е EUR 1583.7 млн. за януари 2014, като се понижава със EUR 192.8 млн. (10.9%) в сравнение с този за януари 2013 (EUR 1776.5 млн.). Износът за януари 2013 нараства на годишна база с 23.6%. Вносът (FOB) за януари 2014 е EUR 1907.8 млн. , като нараства с EUR 97.7 млн. (5.4%) спрямо януари 2013 (EUR 1810 млн.). Ръстът на вноса за януари 2013 на годишна база е 6.3%. Салдото по услугите е положително в размер на EUR 21.2 млн. (0.1% от БВП) при положително салдо от EUR 44 млн. (0.1% от БВП) за януари 2013.

Салдото по статия Доход за януари 2014 е отрицателно в размер на EUR 4.8 млн. (0.01% от БВП) при отрицателно салдо от EUR 147.5 млн. (0.4% от БВП) за януари 2013. Нетните текущи трансфери са положителни и възлизат на EUR 25.7 млн. при положителни в размер на EUR 49.3 млн. за януари 2013. Финансовата

сметка за януари 2014 е отрицателна в размер на EUR 441.7 млн. (1.1% от БВП) при отрицателна сметка от EUR 1090.2 млн. (2.7% от БВП) за януари 2013. Преките инвестиции в чужбина нарастват с EUR 12.3 млн. при увеличение от EUR 4.4 млн. за януари 2013. Преките чуждестранни инвестиции в страната са положителни и възлизат на EUR 58.3 млн. (0.1% от БВП) при положителни в размер на EUR 70.8 млн. (0.2% от БВП) за януари 2013. Портфейлните инвестиции – активи за януари 2014 се понижават с EUR 33 млн. при увеличение от EUR 36.2 млн. за януари 2013. Портфейлните инвестиции – пасиви за януари 2014 се понижават с EUR 31.7 млн. при намаление от EUR 300.2 млн. за януари 2013. Други инвестиции – активи нарастват с EUR 320.9 млн. при увеличение от EUR 780.4 млн. за януари 2013. Други инвестиции – пасиви за януари 2014 се понижават със EUR 168.3 млн. при намаление от EUR 39.5 млн. за януари 2013. За отчетния месец статията Грешки и пропуски е положителна в размер на EUR 99.6 млн. (0.2% от БВП) при отрицателна стойност от EUR 134.5 млн. (0.3% от БВП) за януари 2013. Общият баланс е отрицателен в размер на EUR 627.4 млн. (1.5% от БВП) при отрицателен общ баланс от EUR 1312.2 млн. (3.3% от БВП) за януари 2013. Резервните активи на БНБ6 се понижават с EUR 627.4 млн. при понижение от EUR 1312.2 млн. за януари 2013.

2. Външен дълг

Брутен външен дълг

Към края на януари номиналният размер на държавния дълг възлиза на EUR 7686.0 млн.

По данни на БНБ към края на януари номиналният размер на държавния дълг възлиза на EUR 7686.0 млн. , от които EUR 3661.4 млн. вътрешен и EUR 4024.6 млн. външен. В номинално изражение дългът нараства приблизително с EUR 467.3 млн. в сравнение с нивото, регистрирано в края на предходния месец. Това се дължи преди всичко на емитирането на съкровищни бонове на вътрешния пазар през месеца. В края на януари съотношението държавен дълг/БВП е 18.4%. Коефициентите на вътрешния и външния държавен дълг са съответно 8.8% и 9.6%. В структурата на дълга относителният дял на вътрешния държавен дълг е 47.6%, а на външния – 52.4%. В края на януари делът на дълга, деноминиран в евро достига 52.0%, в левове – 35.7%, в щатски долари 11.1%, и в други валути – 1.2%. В структурата на дълга по кредитори с най-голям относителен дял е вътрешният дълг – 47.6%, следван от еврооблигациите, емитирани на международните капиталови пазари – 12.4%, Европейски съюз – 12.3%,

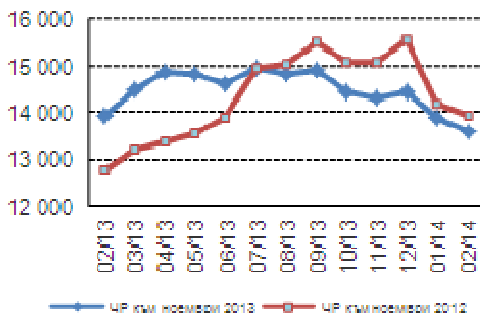
Световна банка – 11.1%, и глобални облигации – 10.5%. В лихвената структура на дълга в края на януари също се наблюдават промени – делът на дълга с фиксирани лихви достига 88.0%, а на този с плаващи лихви – 12.0%. Извършените плащания по държавния дълг за януари възлизат на BGN 166.8 млн. лв. Във валутната структура на извършените плащания по дълга от началото на годината е регистриран превес на плащанията в левове – BGN 91.4 млн., следвани от тези в щатски долари, след преизчислението им в левове – BGN 64.1 млн. Плащанията по дълга в евро са BGN 11.5 млн.

3. Чуждестранни резерви

Чуждестранни резерви (EUR млн)

Източник: БНБ

Данни теглени чрез: CEIC Data Manager

По данни на БНБ през януари 2014 чуждестранните резерви възлизат на EUR 13.6 млрд

По данни на БНБ през януари 2014 чуждестранните резерви възлизат на EUR 13.6 млрд. За втори пореден месец чуждестранните резерви отчита спад с 2.03% на месечна база и с 2.35% на годишна база. Това се дължи основно на спада на депозита на правителството до BGN 4.4 млрд. Международната ликвидна позиция на България, измерена чрез съотношението чуждестранни резерви/ краткосрочен външен дълг се подобрява до ниво от 148.7% към края на 2013 спрямо 146.7% за 2012 и 133.5% за 2011.

II. РЕАЛЕН СЕКТОР

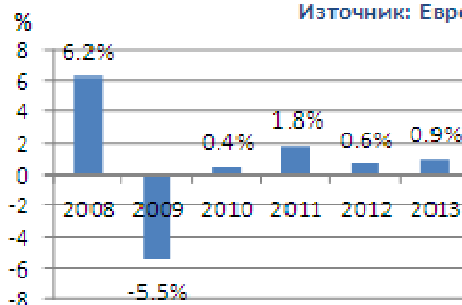
1. Брутен вътрешен продукт

Предварителните данни за БВП през 2013, показват растеж на икономиката в България от 0.9% на годишна база

Предварителните данни на НСИ за БВП през 2013, показват растеж на икономиката в България от 0.9% на годишна база. Причините за този ръст са високите показатели на индикатора през четвъртото тримесечие на 2013 (1.2% на годишна база), както и това че за предходната 2012 БВП беше ревизиран надолу, като ръстът му бе намален от 0.8% на 0.6%. По този начин по-бързият ръст през 2013 се е дължи и на техническия ефект от по-ниската база от 2012. Икономическият ръст през втората половина на 2013, се дължи на факта, че икономиката в европейския съюз излезе от поредната рецесия през второто тримесечие на годината, в следствие на което се увеличи обема на износа на България. През 2013 основният тласък на българската икономика се дължи на износа, докато вътрешното потребление се свива на годишна база, заради по-ниското потребление на домакинствата. Несигурната политическа обстановка през 2013, и високото равнище на безработицата допринася за ниското потребление на домакинствата. Въпреки по-високия от очакваното отчетен растеж на БВП през годината, икономиката остава в стагнация четвърта поредна година. Брутното производство в съпоставими цени не успява да достигне пред-кризисното ниво от 2008 година. Независимо от постепенното възстановяване на икономиката от 2010, темповете на реален икономически растеж са малки и не успяват да компенсират свиването на икономиката от 2009.

Растеж на БВП на годишна база %

Източник: Евростат

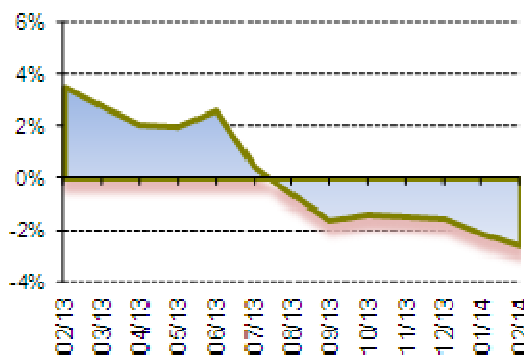
2. Инфлация

Годишната инфлация за февруари 2014. спрямо февруари 2013 е минус 2.6%

Индексът на потребителските цени за февруари 2014 спрямо януари 2014 е 99.6%, показват данни на НСИ. Това означава, че месечната инфлация е минус 0.4%. Инфлацията от началото на годината (февруари 2014 спрямо декември 2013) е минус 0.6%, а годишната инфлация за февруари 2014. спрямо февруари 2013 е минус 2.6%. Средногодишната инфлация за периода март 2013 - февруари 2014 спрямо периода март 2012 - февруари 2013 е минус 0.2%. Хармонизираният индекс на потребителските цени за февруари 2014 спрямо януари 2014 е 99.4%, т.е. месечната инфлация е минус 0.6%. Инфлацията от началото на годината (февруари 2014 спрямо декември 2013) е минус 0.9%, а годишната инфлация за февруари 2014 спрямо февруари 2013 е минус 2.1%. Средногодишната инфлация за периода март 2013 - февруари 2014 спрямо периода март 2012 - февруари 2013 е минус 0.3%. Индексът на цените за малката кошница за февруари 2014 спрямо януари 2014 е 100.0%, а от началото на годината (февруари 2014 спрямо декември 2013) е 100.0%. През февруари цените на стоките и услугите от малката кошница за най-нискодоходните 20% от домакинствата са се променили спрямо предходния месец, както следва: хранителни продукти - увеличение с 0.2%; нехранителни стоки - намаление с 0.5%; услуги - цените остават на равнището от миналия месец.

Инфлация на годишна база

Източник: НСИ

3. Промислено производство

През януари 2014 календарно изгладеният индекс на промишленото производство регистрира ръст от 2.3% спрямо съответния месец на 2013

По предварителни данни на НСИ през януари 2014 индексът на промишленото производство, изчислен от сезонно изгладените данни, нараства с 1.4% в сравнение с декември 2013. През януари 2014 календарно изгладеният индекс на промишленото производство регистрира ръст от 2.3% спрямо съответния месец на 2013. През януари 2014 увеличение спрямо предходния месец е регистрирано в производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 3.1%, и в преработващата промишленост - с 1.6%, а намаление е отчетено в добивната промишленост - с 3.0%.

4. Търговия на дребно и търговия на едро

През януари 2014 оборотът в търговията на дребно, изчислен въз основа на календарно изгладени данни, нараства с 5.5% спрямо същия месец на 2013

По предварителни сезонно изгладени данни на НСИ показват, че през януари 2014 оборотът в раздел „Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети“ по съпоставими цени нараства с 0.5% спрямо предходния месец.

През януари 2014 оборотът в търговията на дребно, изчислен въз основа на календарно изгладени данни, нараства с 5.5% спрямо същия месец на 2013.

През януари 2014 спрямо същия месец на 2013 оборотът нараства във всички икономически групи. По-значителен ръст се наблюдава в търговията на дребно чрез поръчки по пощата, телефона или интернет - с 16.0%, в търговията на дребно с компютърна и комуникационна техника - с 13.8%, в търговията на дребно с битова техника, мебели и други стоки за бита - с 12.1% и в търговията на дребно с фармацевтични и медицински стоки - с 9.8%.

5. Индекс на цените на производител

Индексът на цените на производител на вътрешния пазар през януари 2014 спада с 2.0% в сравнение със същия месец на 2013

По данни на НСИ, индексът на цените на производител на вътрешния пазар през януари 2014 е на същото равнище както предходния месец. Увеличение на цените е регистрирано в добивната промишленост - с 1.5%, в преработващата промишленост няма изменение, докато при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ е отчетено намаление - с 0.2%. Индексът на цените на производител на вътрешния пазар през януари 2014 спада с 2.0% в сравнение със същия месец на 2013. Цените намаляват в добивната промишленост - с 9.9%, в преработващата промишленост - с 0.4%, и при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 3.8%. Общият индекс на цените на производител през януари 2014 спада с 2.4% в сравнение със същия месец на 2013.

6. Безработица

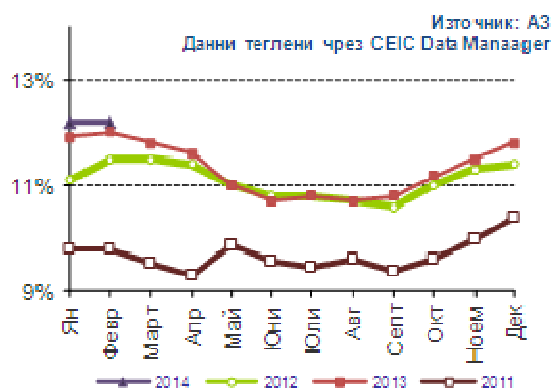
Равнището на безработицата през февруари 2014 е 12.2%

По данни на НАЗ равнището на безработицата през февруари 2014 е 12.2%. То се запазва непроменено спрямо януари 2014. В сравнение с февруари 2013 равнището на безработица е с 0.2% по-високо. Запазването на нивото на безработица се дължи както на спада на входящия поток от новорегистрирани безработни в бюрата по труда, така и на по-големия брой устроени в реалната икономика. Регистрираните безработни в бюрата по труда са 400 943, като се отчита слад с 290 души спрямо януари 2014. Новорегистрираните безработни са 30 309 души. Спрямо февруари 2013 общият брой на новорегистрираните е с 5 992 човека по-малко.

Индекс на цените на промишленото производство

Равнище на безработица

III. ФИКСАЛЕН СЕКТОР

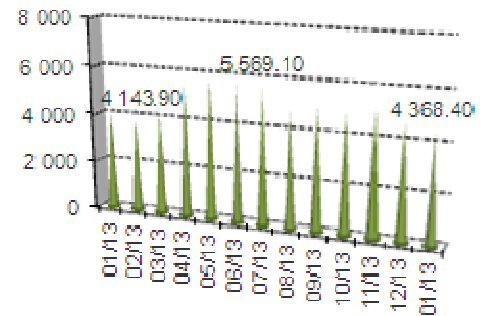
1. Държавен бюджет

Размерът на фискалния резерв към 31.01.2014 е BGN 4.4 млрд

По данни на Министерство на финансите на база на данните от месечните отчети за касово изпълнение на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет приходите и помощите по консолидираната фискална програма (КФП), публикувани от Министерство на финансите за месец януари 2014 са в размер на BGN 2 071.0 млн. , което представлява 6.7 % от годишните разчети. Съпоставено с януари 2013 приходите по КФП нарастват с 283,1 млн. BGN (15,8 %), като ръст се отчита основно в данъчните приходи. Данъчните постъпления (вкл. приходите от осигурителни вноски) са в размер на BGN 1 795.6 млн. или 7.4 % от разчета за годината и нарастват номинално с BGN 290.9 млн. (19,3 %) спрямо януари 2013. Неданъчните приходи са в размер на BGN 241.6 млн. (7,0 % от разчета за годината), а приходите от помощи са в размер на BGN 33,8 млн. . Разходите по консолидираната фискална програма (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) за януари 2014 са в размер на BGN 2 444.2 млн. , което представлява 7,5 % от годишния разчет. Спрямо януари 2013 общо разходите по КФП са нараснали със BGN 119.9 млн. (5,2 %). Частта от вноската на Република България в общия бюджет на ЕС, изплатена за януари 2014 от централния бюджет, възлиза на BGN 86.5 млн. . Бюджетното салдо по консолидираната фискална програма на касова основа за януари 2014 е отрицателно в размер на BGN 373.3 млн., което се формира от дефицит по националния бюджет в размер на 158,1 млн. BGN и дефицит по европейските средства в размер на BGN 215.1 млн. и бележи подобряние със BGN 163.2 млн. спрямо същия период на 2013. Размерът на фискалния резерв към 31.01.2014 е BGN 4.4 млрд.

Фискален резерв (BGN млн.)

Източник: МФ
Теглене на данни чрез CEIC Data Manager

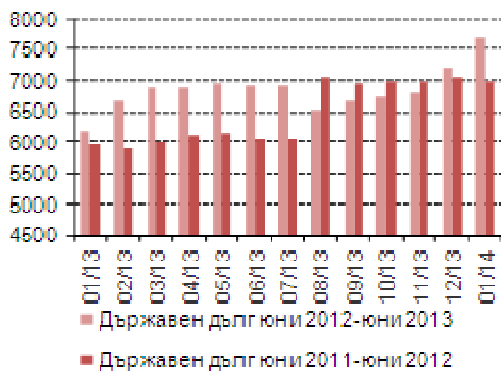

2. Държавен дълг

Към края на януари номиналният размер на държавния дълг възлиза на EUR 7 686.0 млн.

Държавен дълг, EUR млн.

Източник: МФ

Към края на януари номиналният размер на държавния дълг възлиза на EUR 7686.0 млн., от който EUR 3661.4 млн. вътрешен и EUR 4024.6 млн. външен. В номинално изражение дългът нараства приблизително с EUR 467.3 млн. в сравнение с нивото, регистрирано в края на предходния месец. Това се дължи преди всичко на емитирането на съкровищни бонове на вътрешния пазар през месеца. В края на януари съотношението държавен дълг/БВП е 18.4%. Коефициентите на вътрешния и външния държавен дълг са съответно 8.8% и 9.6%. В структурата на дълга относителният дял на вътрешния държавен дълг е 47.6%, а на външния – 52.4%.

В края на януари делът на дълга, деноминиран в евро достигна 52.0%, в левове – 35.7%, в щатски долари 11.1%, и в други валути – 1.2%. В структурата на дълга по кредитори с най-голям относителен дял е вътрешният дълг – 47.6%, следван от EURO облигациите, емитирани на международните капиталови пазари – 12.4%, европейски съюз – 12.3%, Световна банка – 11.1%, и глобални облигации – 10.5%. В лихвената структура на дълга в края на януари също се наблюдават промени – делът на дълга с фиксирани лихви достигна 88.0%, а на този с плаващи лихви – 12.0%. Извършените плащания по

държавния дълг за януари възлизат на 166.8

млн. BGN. Във валутната структура на извършените плащания по дълга от началото на годината е регистриран превес на плащанията в левове – BGN 91.4 млн. , следвани от тези в щатски долари, след преизчислението им в левове – 64.1.

V. ПАРИЧЕН СЕКТОР

1. Парично предлагане

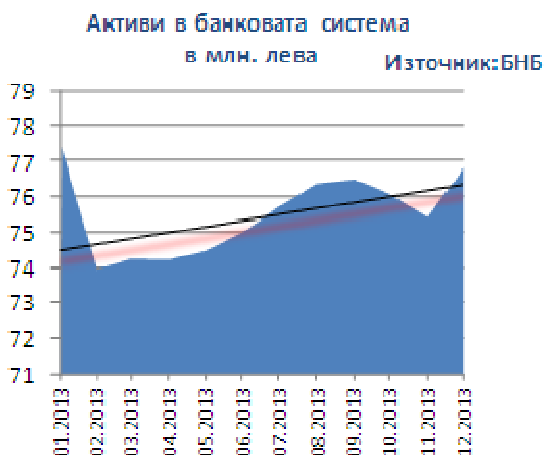
През февруари 2014 годишният прираст на широките пари (паричния агрегат М3) е 9.2% при 10.1% през януари 2014

През февруари 2014 годишният прираст на широките пари (паричния агрегат М3) е 9.2% при 10.1% през януари 2014, показват данните на БНБ. В края на февруари 2014 те са BGN 67.602 млрд. (83.9% от БВП3) при BGN 67.652 млрд. към януари 2014 (83.9% от БВП). Най-бързоликвидният им компонент – паричният агрегат М1, се увеличава през февруари 2014 със 17.7% на годишна база (22.4% годишен ръст през януари 2014). В края на февруари 2014 депозитите на неправителствения сектор са BGN 57.546 млрд. (71.4% от БВП), като годишният им темп на прираст е 8.7% (9.9% годишен ръст през януари 2014). Депозитите на Нефинансови предприятия са BGN 15.400 млрд. (19.1% от БВП) в края на февруари 2014. В сравнение със същия месец на 2013 те нарастват с 8.9% (9.7% годишен ръст през януари 2014). Депозитите на финансовите предприятия намаляват с 0.2% на годишна база през февруари 2014 (2.9% годишен ръст през януари 2014) и в края на месеца достигат BGN 3.685 млрд. (4.6% от БВП). Депозитите на

Домакинства и НТООД са BGN 38.461 млрд. (47.7% от БВП) в края на февруари 2014. Те нарастват с 9.5% спрямо същия месец на 2013 (10.7% годишен ръст през януари 2014). Нетните вътрешни активи са BGN 56.979 млрд. в края на февруари 2014. Те се увеличават с 3% спрямо същия месец на 2013 (3.5% годишен ръст през януари 2014). В края на месеца основният им компонент – вътрешният кредит, възлиза на BGN 58.315 млрд. и нараства спрямо февруари 2013 с 2.6% (3.3% годишен ръст през януари 2014). На годишна база вземанията от неправителствения сектор нарастват с 0.8%, достигайки BGN 55.776 млрд. (0.3% годишен спад през януари 2014).

В края на февруари 2014 кредитите за неправителствения сектор са BGN 54.723 млрд. (67.9% от БВП) при BGN 54.492 млрд. към януари 2014 (67.6% от БВП). През февруари 2014 те нарастват на годишна база с 0.7% (0.4% годишен спад през януари 2014). Изменението в размера на кредитите за неправителствения сектор е повлияно от нетните покупки на кредити от Други парично-финансови институции (Други ПФИ), чиито обем за последните дванадесет месеца е BGN 179.9 млн. На годишна база продадените кредити от Други ПФИ са BGN 275.9 млн. (в т. ч. BGN 8.1 млн. през февруари 2014), а обратно изкупените кредити – BGN 455.8 млн. (в т. ч. BGN 26.5 млн. през февруари 2014). Кредитите за Нефинансови предприятия нарастват с 1% на годишна база през февруари 2014 (0.6% годишен спад през януари 2014) и в края на месеца достигат BGN 35.219 млрд. (43.7% от БВП). Кредитите за Домакинства и НТООД са BGN 18.538 млрд. (23% от БВП) в края на февруари 2014. Спрямо същия месец на 2013 те нарастват с 0.04% (0.2% годишно понижение през януари 2014). В края на отчетния месец жилищните кредити са BGN 8.808 млрд. и намаляват на годишна база с 0.9% (0.8% годишен спад през януари 2014). Потребителските кредити възлизат на BGN 7.381 млрд. и са с 2.1% повече спрямо февруари 2013 (2.2% годишно повишение през януари 2014). На годишна база другите кредити намаляват с 6.4% (7.8% годишно понижение през януари 2014), като достигат BGN 830.7 млн. Кредитите, предоставени на финансови предприятия, са BGN 966.1 млн. в края на февруари 2014. В сравнение с февруари 2013 те нарастват с 1% (3.5% годишен ръст през януари 2014).

IV. БАНКОВА СИСТЕМА

Към 31 януари печалбата на банковата система е BGN 72 млн., или с BGN 10 млн. повече спрямо отчетената година по-рано

Според данни на БНБ, привлечените средства и сумата на балансовите активи продължават да се увеличават, докато при кредитите има спад. Свободният банков ресурс е инвестиран в дългови инструменти (главно български ДЦК) и във вземания от кредитни институции. Нарастването на ценните книжа и на пласментите е предпоставка за повишението на ликвидните активи и за запазването на високото ниво на коефициента на ликвидност (27.05%). Към 31 януари печалбата на банковата система е BGN 72 млн., или с BGN 10 млн. повече спрямо отчетената година по-рано. Влияние оказват по-високите финансови и оперативни приходи в резултат от постигнатото намаление в разходите за лихви. В рамките на текущия месец извършената обезценка е за BGN 71 млн. (при 79 млн. BGN за януари 2013). Активите на банковата система спрямо декември 2013 се увеличават с 556 млн. BGN (0.6%). Паричните средства намаляват с BGN 398 млн., а портфейлите с ценни книжа нарастват със BGN 705 млн. Инвестициите в държавни ценни книжа (предимно краткосрочни бонове) нарастват с BGN 622 млн. (11.2%), а притежаваните от банките

дългови инструменти на чуждестранни емитенти – с BGN 85 млн. (2.1%). Вземанията от кредитни институции също се увеличават (BGN 686 млн., 7.1%) в резултат от извършените пласменти в нерезидентни банки. През януари е отчетено намаление в brutните кредити (без тези за кредитни институции) с BGN 335 млн. (0.6%). Динамиката е повлияна от всички сегменти на портфейла, като най-голям абсолютен спад има при кредитите на предприятия – със BGN 194 млн. (0.5%). Заемите на некредитни институции са с BGN 88 млн. (7.9%) по-малко, а експозициите на дребно намаляват с BGN 38 млн. (0.2%). Месечният растеж на привлечените средства с BGN 533 млн. (0.7%) продължава да бъде движан от основните източници на финансиране – депозитите на населението и фирмите. Отново най-съществен принос имат спестяванията на граждани и домакинства, увеличени през януари с BGN 642 млн. (1.6%), като темпът е сходен с този за декември и е по-висок от отчетената година по-рано. Средствата от институции, различни от кредитни, нарастват със BGN 149 млн. (0.6%) и също регистрират по-висок месечен растеж в сравнение с този през януари 2013. Същевременно се запазва тенденцията към спад при ресурса от кредитни институции. Размерът на балансовия капитал на системата остава без промяна и в края на отчетния период възлиза на BGN 11.2 млрд.

V. ФОНДОВ ПАЗАР

През февруари SOFIX възлезе на 594.42, което е с 8.7% процентен ръст

През февруари 2013 индексите на БФБ отбелязаха ръст. Повишението на индексите е както следва SOFIX (+8.7%), BGREIT (+3.1%) BGR30 (+4.2%). През изминалата 2013 SOFIX бе един от най-добре представителите се индекси и нарасна с 20.9%. Останалите индекси на БФБ също се представиха добре през изминалата 2013 и добавиха съответно BGREIT 5.1%, BGR30 22.94%.

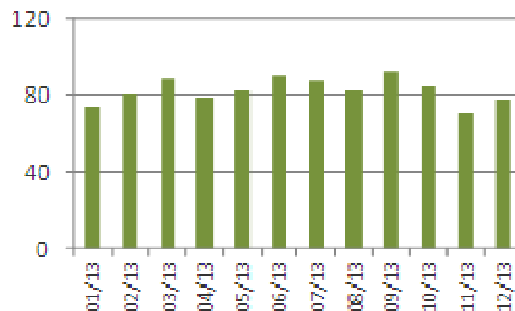
VI. НЕДВИЖИМИ ИМОТИ

Производството от инженерното строителство нараства с 6.0%, докато при сградното строителство се наблюдава намаление от 0.7%

По предварителни данни на НСИ, през януари 2014 индексът на продукцията в сектор „Строителство“, изчислен въз основа на сезонно изгладени данни, е с 2.2% над равнището от предходния месец. Календарно изгладените данни показват увеличение от 3.6% на строителната продукция през януари 2014 в сравнение със същия месец на 2013. През януари 2014 индексът на произведената строителна продукция, изчислен от сезонно изгладени данни, е над равнището от предходния месец, като продукцията от гражданското/инженерното строителство нараства с 6.0%, докато при сградното строителство се наблюдава намаление от 0.7%. На годишна база увеличението на строителната продукция през януари 2014, изчислено от календарно изгладени данни, се определя от положителния темп при гражданското/инженерното строителство, където нарастването е с 14.6%, докато при сградното строителство е регистриран спад от 3.9%

Индекс на строителната продукция
сезонно изгладени данни

Източник: НСИ
Данни теглени посредством CEIC
Data manager

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ БЕЛЕЖКИ

ВЪНШЕН СЕКТОР

ТЕКУЩА СМЕТКА

Текущата сметка обхваща получаването и предоставянето на стоки и услуги, доход и текущи трансфери между страната и останалия свят. Потоците, записани в кредитната страна, представляват тази част на brutния вътрешен продукт, предоставени на останалия свят (износ на стоки и услуги), както и предоставянето на фактори на производство, изразени чрез получен (или който следва да бъде получен) доход – компенсация на наетите и инвестиционен доход (лихви, дивиденди и др.). Включват се също така и компенсиращи записи за безвъзмездно получени реални и финансови ресурси (трансфери). Потоците в дебитната страна представляват brutния продукт, създаден в останалата част на света и придобит от националната икономика (внос на стоки и услуги), както и придобиването на фактори на производство, изразени чрез платен (или който следва да се плати) доход. Включват се също така и компенсиращи записи за безвъзмездно предоставени реални и финансови ресурси.

Статията Стоки в текущата сметка на платежния баланс обхваща преносими стоки, за които е налице смяна на собствеността между резиденти и нерезиденти. Данните за вноса и износа FOB (Free on board) са базирани на митнически декларации като кодовете, използвани в тях са по „Хармонизираната система за описание и кодиране на стоките“, на Световната митническа организация, въведена през 1988 и допълнена през 1992. Считано с данните за януари 2006 Българската народна банка и Националният статистически институт съвместно прилагат разработена от тях методология за оценка на вноса по цени fob и на приходите и разходите за товарен транспорт. Методологията се базира на анализ на съотношенията cif – fob при вноса на стоки в зависимост от различните видове доставки по вноса, както и от използвания транспорт и националност на превозвача. При представяне на географското разпределение на данните за износа и вноса в платежния баланс на страната се следват следните правила:

Съгласно EURпейските Регламенти, при търговия със страни членки на ЕС:

- при пристигания - страната партньор е страната членка, от която стоките се изпращат за България.
- при изпращания - страната партньор е страната членка, за която се изпращат стоките.

При данните за търговията със страни извън ЕС:

- при внос - страната партньор е тази, която е произвела стоката, наречена “страна на произход”.
- при износ - страната партньор е тази, която ще потребява стоките наречена “страна на потребление”.

Статията Услуги обхваща транспортни, туристически и други услуги.

Българската народна банка извлича данните за товарния транспорт от данните за външната търговия и за пътническият транспорт от данните за туризма на базата на оценки. Считано с данните за м. януари 2006 БНБ въведе нова методология за оценка на приходите и разходите за товарен транспорт. Приходите от товарен транспорт се формират от оценката на приходите на местни превозвачи свързани с износа на стоки на страната. Разходите се калкулират като оценка на разходите направени от местни лица в полза на чуждестранни превозвачи, свързани с вноса на стоки в страната. Приходите и разходите се оценяват по типове транспорт и националност на превозвача. С въвеждането на системата „ИНТРАСТАТ“, от януари 2007 настъпиха промени и в начина на оценяване на приходите и разходите от товарен транспорт на България с останалите страни – членки на ЕС. Поради по-големия срок за получаване от НСИ на подробни данни за търговията на България с останалите страни – членки на ЕС, към датата на публикуване на първоначалния отчет за платежния баланс за съответния месец (42 дни след края на отчетния период) предварителната оценка за приходите и разходите от товарен транспорт е изчислена на база на данните от предходни години. Тези оценки подлежат на ревизия след получаване на предварителните подробни данни (с детайли по страни и стоки) за търговията с останалите страни – членки на ЕС за отчетния месец.

Статия Пътувания обхваща стоки и услуги, включително тези, свързани със здравни и образователни услуги, предоставени на туристи, пътуващи служебно или лично. До края на 2006 данните за туризма се базират на данни от Министерството на вътрешните работи относно броя на туристите, пресекли границата, както и на оценки на разходите, извършени от един турист на база на методология за оценяване на приходите и разходите от туристически услуги – „Методология за оценка на приходите и разходите от пътувания и туризъм в платежния баланс на България“ (Българска народна банка, Министерство на търговията и туризма, 18 ноември 1999). От началото на 2007 данните за броя на чуждестранните граждани, посетили страната се базират на информация от НСПП и дооценки на НСИ. С данните за м. януари 2010 БНБ въведе нова методология за оценка на приходите и разходите за пътувания и пътнически транспорт. Най-общо моделът за оценка на статия Пътувания се базира на произведението на броя на презграничните пътувания по размера на направените разходите за едно пътуване от съответния тип (за по-подробна информация виж „Методология за оценка на статии „Пътувания“, “Пътнически транспорт” и “Компенсация на наетите - кредит” на платежния баланс на България“ (Българска народна банка, март 2010)). Оценка за броя и структурата на презграничните пътувания се базират на данни от Министерството на вътрешните работи относно броя на пресичанията на държавната граница и дооценки на Националният статистически институт. Оценка на размера на разходите, направени по време на едно пътуване са построени в резултат на данните събрани от проведеното от БНБ Проучване на границата сред пътуващите български и чуждестранни граждани (юли 2007 – август 2008). С публикуването на данните за месец януари 2010 бяха ревизирани данните за периода 2007 - 2009.

Статията Други услуги обхваща постъпленията и плащанията по всички останали категории услуги, различни от тези, свързани с транспорт или пътувания (съобщителни, строително-монтажни, финансови, застрахователни, лизингови, услуги в областта на науката, културата и спорта и др.). Източници на информация по тази статия до края на 2009 са отчетите на банките за извършения от тях и техните клиенти износ и внос на нефакторни услуги и на фирмите, които предоставят тримесечна информация за сметките си в чужбина. От 1 януари 2010 влезе в сила Регламент (ЕО) № 924/2009 на EURпейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 относно презграничните плащания в рамките на Общността и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2560/2001, с който се повиши до 100 000 BGN прага, под който са премахнати задълженията за отчитане въз основа на сетълмент, наложени на доставчиците на платежни услуги за целите на статистическото отчитане на платежния баланс, които са свързани с платежни операции на техни клиенти.

Качеството и обхвата на събираната от банките информация зависи в голяма степен от размера на прага, над който банките докладват на БНБ информация за извършвани от тях операции между резиденти и нерезиденти. Въвеждането на праг от 50 000 EUR, считано от 1 януари 2010, при липса на алтернативен източник, би довело до силно влошаване качеството на данните за платежния баланс на страната и преди всичко на текущата сметка. Направеният анализ показва, че загубата на информация при някои видове услуги би достигнала до 90%. Поради това БНБ промени методологията за събиране на данни за износа и вноса на услуги и някои други операции в текущата сметка на платежния баланс. От 1 януари 2010 влезе в сила Регламент (ЕО) № 924/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 относно презграничните плащания в рамките на Общността и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2560/2001, с който се повиши до 100 000 BGN прага, под който са премахнати задълженията за отчитане въз основа на сетълмент, наложени на доставчиците на платежни услуги за целите на статистическото отчитане на платежния баланс, които са свързани с платежни операции на техни клиенти. Качеството и обхвата на събираната от банките информация зависи в голяма степен от размера на прага, над който банките докладват на БНБ информация за извършвани от тях операции между резиденти и нерезиденти. Въвеждането на праг от 50 000 EUR, считано от 1 януари 2010, при липса на алтернативен източник, би довело до силно влошаване качеството на данните за платежния баланс на страната и преди всичко на текущата сметка. Направеният анализ показва, че загубата на информация при някои видове услуги би достигнала до 90%. Поради това БНБ промени методологията за събиране на данни за износа и вноса на услуги и някои други операции в текущата сметка на платежния баланс. От началото на 2010 БНБ провежда регулярно тримесечно проучване на постъпленията и плащанията между местни и чуждестранни лица във връзка с получаването и предоставянето на услуги, възнаграждения, осигуровки и безвъзмездните постъпления и плащания, които се включват в текущата сметка на платежния баланс. На база на данните събрани от това проучване, с данните за януари 2011 са публикувани ревизирани данни за месеците на 2010. За целите на месечното отчитане на платежния баланс се използват данните от банките за постъпленията и плащанията, свързани с износ и внос на услуги над прага от 100 000 BGN, както и дооценки на БНБ за постъпления и плащания под прага от 100 000 BGN. След получаване на тримесечните данни от проучването сред предприятията извършващи внос и износ на други услуги данните подлежат на ревизия.

Статията Доход включва две категории: (1) компенсации на наетите и (2) инвестиционен доход. Компенсациите на наетите обхващат надници, заплати и други плащания към нерезиденти, работещи в страната, или получени от резидентите, работещи в чужбина. Компенсациите на наетите обхващат и доход реализиран в резултат на неофициална заетост. За периода от април 2001 до декември 2006 БНБ оценява този поток съгласно "Методология за оценка на потоците, дължащи се на неофициална заетост", 14 март 2006. С данните за януари 2010 бе въведена нова методология за оценка на кредитната страна на статия Компенсациите на наетите (виж „Методология за оценка на статии „Пътувания“, „Пътнически транспорт“ и „Компенсация на наетите - кредит“ на платежния баланс на България“ (Българска народна банка, март 2010). С публикуването на данните за месец януари 2010 бяха ревизирани данните за периода 2007 - 2009.

Инвестиционният доход покрива постъпления и плащания на доход, свързан с външни финансови активи и пасиви – по директни инвестиции (дивиденди и реинвестирана печалба), портфейлни инвестиции, други инвестиции и по резервни активи.

Трансфери са всички реални ресурси и финансови средства, предоставени безвъзмездно от една икономика на друга. Текущите трансфери засягат пряко нивото на разполагаемия доход на една икономика и потреблението на стоки и услуги. В този смисъл, текущите трансфери намаляват дохода и потребителските възможности на страната донор и увеличават дохода и потребителските възможности на страната получател. В Текущи трансфери се включват постъпилите средства по предприединителните и присъединителните фондове на Европейския съюз, парични преводи от частни лица, както и дарения, помощи, наследство, печалби от лотарии, пенсии, данъци, вноски за социални осигуровки и др. С данните за м. януари 2010 БНБ въведе нова Методология за оценка на статия „Парични преводи от българи, живеещи постоянно в чужбина“.

Статията „Парични преводи от българи, живеещи постоянно в чужбина“ е подстатия на статията „Текущи трансфери, кредит“ в текущата сметка на платежния баланс и е балансираща статия за безвъзмездно получени ресурси в брой или в натура. Въвеждането на новата методология за отчитане на тези потоци се налага основно поради промяна в официалния праг на отчитане на търговските банки и поради необходимост от обхващане на трансферите, извършени не само по официален път, но и по неофициални канали. Оценка на емигрантските преводи се базира на умножението на броя български емигранти, превеждащи пари към техни близки, по сума на средния трансфер. Тези изчисления се правят съответно за официалния и неофициалния канал на трансфериране. Сумирането на средствата трансферирани по двата канала представлява общата сума на преводите от български емигранти. Данните за броя на българските емигранти се базира на информация от Държавната агенция за българите в чужбина, българските посолства в чужбина и данни на EURстат. Данните за процента на български емигранти, трансфериращи към техни близки в страната, за дела на трансфериращи по официален канал и неофициален канал и за средния трансфер за всеки от трансферните канали се базира на данни от Проучване на границата сред пътуващите български и чуждестранни граждани (август 2007– юли 2008), проведено от БНБ чрез външен изпълнител. С публикуването на данните за месец януари 2010 бяха ревизирани данните за периода 2007 - 2009.

КАПИТАЛОВА СМЕТКА

Капиталовата сметка включва две категории: (1) капиталови трансфери и (2) придобиване или предоставяне на нематериални, нефинансови активи. Когато са в натура, капиталовите трансфери включват (1) прехвърляне на собственост на основни средства, или (2) безвъзмездно опрощаване на пасив от страна на кредитора. Когато е налице плащане, един трансфер е капиталов, когато е свързан със или зависи от придобиване или предоставяне на основни средства (например инвестиционни субсидии).

ФИНАНСОВА СМЕТКА

Финансовата сметка обхваща всички трансакции (реално извършени и начислени) във външните финансови активи и пасиви на една икономика. Външните активи и пасиви са класифицирани основно според типа на инвестицията. Финансовата сметка включва (1) преки инвестиции, (2) портфейлни инвестиции и (3) други инвестиции. Преки инвестиции включва преки инвестиции в чужбина, преки инвестиции в страната и сливания и придобивания. Пряка инвестиция е категория в международните инвестиции, при която резидент

на една икономика – директен инвеститор – придобива дълготраен интерес (поне 10% от дяловия капитал или правото на глас) в предприятие, намиращо се в друга икономика – директно инвестиционно предприятие. Директната инвестиция включва както първоначалната транзакция, чрез която се установява отношението между директния инвеститор и директното инвестиционно предприятие, така и всички последващи транзакции между тях. Транзакциите могат да касаят промяна в участието на директния инвеститор в капитала на инвестиционното предприятие, промяна във вътрешнофирмената задлъжнялост, както и дела на директния инвеститор в неразпределената печалба/загуба на предприятието за отчетния период. Преките инвестиции в чужбина се отчитат като актив, преките инвестиции в страната – като пасив

В подстатията Сливания и придобивания се отразяват всички сделки по сливания и придобивания, с цел да се елиминира тяхното влияние върху отчетаните данни за преките инвестиции в страната. Международната практика показва, че извършването на такива транзакции като цяло не води до увеличаване на производствените мощности и на заетостта, както и че направените изводи от анализа на данните за преките инвестиции в които са включени данните за сделки по сливане и придобиване могат да бъдат неточни относно размера на инвестициите, тяхната динамика, отраслова и географска структура. (Виж "European Central Bank, Eurostat, Foreign Direct Investment Task Force Report", March 2004, para.332).

Портфейлни инвестиции включва портфейлни инвестиции, активи и портфейлни инвестиции, пасиви. Портфейлните инвестиции са вложения в акции, когато техният размер не надвишава 10% от дяловия/акционерен капитал на дружеството, вложения в облигации, бонове, инструменти на паричния пазар или други търгуеми ценни книжа.

Други инвестиции включва търговски кредити, заеми, валутни депозити и други активи и пасиви.

В платежния баланс под търговски кредит се разбират вземания между партньори по търговска сделка, които не са секюритизирани с търгуеми ценни книжа.

Статия Заеми включва получени и изплатени главници по дългосрочни и краткосрочни заеми между резидент и нерезидент, които заеми не са секюритизирани с търгуеми ценни книжа. От статия Заеми, пасиви се изключват транзакциите, свързани с получаване или погасяване на главници по кредити, отпуснати от МВФ, както и получаването на главници по заеми, отпуснати в подкрепа на платежния баланс. Последните се записват в съответните статии на група Д. Резерви и друго финансиране.

Статията Валута и депозити представя в актива си измененията във валутните депозити на резиденти в чужбина, а в пасива си – измененията в задълженията на банките, опериращи на територията на България към нерезиденти в местна и чужда валута. Съгласно основните принципи, залегнали в „Ръководството по платежен баланс“ (МВФ, 1993), при отчитане на промените във валутните депозити, Българската народна банка елиминира промените в тях, дължащи се на валутно-курсови разлики.

Статиите Други активи и Други пасиви включват осъществените транзакции по разни разчети, непокрити в останалите категории и натрупаните просрочия на дъл

Грешки и пропуски (нето) е компенсаторна статия. Тя съществува в представянето на платежния баланс, защото системата за набиране на данни, която Българската народна банка използва, не е затворена, а представлява комбинация от различни източници на информация. За разлика от други статистически отчети, като например паричната статистика, набирането на информацията, необходима за съставяне на платежния баланс, не може да се ограничи само до използването на счетоводните отчети на банките като единствен източник на данни. Колебанията в Грешки и пропуски (нето), както в знака, така и в размера, се дължат главно на: (1) ревизии на данните за вноса и износа (2) усъвършенстване на методологията за компилиране на отделните статии на платежния баланс и (3) съществуването на обективни ограничения при събиране на информацията по отделни статии на баланса.

РЕЗЕРВИ И ДРУГО ФИНАНСИРАНЕ

Резервните активи включват тези външни активи, които са на разположение и са контролирани от централната банка (правителството), и се използват за пряко финансиране на дефицити на платежния баланс. Резервните активи включват монетарно злато, специалните права на тираж, резервната позиция при МВФ, валутните активи (включващи валутни депозити и ценни книжа) и други вземания. Записванията в тази категория се отнасят до транзакциите по активите на управление „Емисионно“ на БНБ. Данните за промените в резервните активи се включват в платежния баланс, като се изчистват от промените, предизвикани от валутно-курсовите разлики и ценовата преоценка.

Тази група в аналитичното представяне на платежния баланс включва също и Ползвани кредити от МВФ и статията Извънредно финансиране. Извънредното финансиране обхваща кредитите, получени в подкрепа на платежния баланс, както и отсрочени/преструктурирани плащания и плащания на просрочия, произтичащи от проблеми с платежния баланс. В съответствие с методологията за отчитане на операциите по извънредното финансиране („Ръководството по платежен баланс“ (МВФ, 1993), т. 454), платените главници по кредитите, получени в подкрепа на платежния баланс се отразяват във Финансовата сметка в позицията Други инвестиции – Пасиви – Заеми – Държавно управление.

РЕАЛЕН СЕКТОР

БВП – ПРОИЗВОДСТВЕН МЕТОД - НАЦИОНАЛНО НИВО

Брутният вътрешен продукт, изчислен по производствения метод, характеризира крайния резултат от икономическата дейност и се измерва с добавената стойност, създадена при производството на стоки и услуги от единиците, резиденти на икономическата територия на страната. По производствения метод БВП по пазарни цени се изчислява като сума от брутната добавена стойност по базисни цени общо за икономиката и корективите, които включват нето данъци върху продуктите, неприпадаем данък върху добавената стойност и мита върху вноса.

БВП - МЕТОД НА ДОХОДИТЕ - НАЦИОНАЛНО НИВО

Методът на доходите е съставна част от сметките за първично разпределение на доходите. Чрез метода се отразяват доходите като елементи на добавената стойност създадена в процеса на производство. Балансова позиция на метода на доходите е брутния опериращ излишък/брутен смесен доход.

БВП - РАЗХОДИ ЗА КРАЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ - НАЦИОНАЛНО НИВО

БВП по метода на крайното използване се изчислява като сума от индивидуалното потребление (вкл. крайни потребителски разходи на домакинствата, крайни потребителски разходи на нетърговските организации, обслужващи домакинствата, крайни разходи на правителството за индивидуално потребление), колективното потребление (крайните разходи на правителството за колективно потребление, които задоволяват потребностите на обществото като цяло), бруто образуване на основен капитал (направените инвестиции за дълготрайни активи), изменението на запасите и външотърговското салдо на стоки и услуги (разликата между износа и вноса на стоки и услуги).

НАБЛЮДЕНИЕ НА БИЗНЕС ТЕНДЕНЦИИТЕ В ПРОМИШЛЕНОСТТА, СТРОИТЕЛСТВОТО, ТЪРГОВИЯТА И УСЛУГИТЕ

Бизнес наблюденията в промишлеността, строителството, търговията на дребно и сектора на услугите събират информация за мненията на предприемачите по отношение на състоянието и развитието на техния бизнес. Отговорите на въпросите, включени в отделните анкетни карти са представени в тристепенна категорична скала. Резултати са под формата на баланси, които от своя страна се получават като разлика между позитивните и негативните варианти за отговор. Изчисляват се и така наречените съставни показатели, като: показател на доверието (средна аритметична от балансите на мненията на определени показатели), показател на бизнес климата (средна геометрична на балансите за настоящата и очаквана бизнес ситуация). Част от показателите представляват числова оценка, например осигуреност на производството с поръчки (брой месеци), натоварване на мощностите (%) и други.

ИНВЕСТИЦИОННА АКТИВНОСТ В ПРОМИШЛЕНОСТТА

Наблюдението събира информация за извършените инвестиции и инвестиционните планове на предприятията. Анкетирването на мениджърите се провежда два пъти в та - през м. март и м. октомври, като въпросниците имат различно съдържание. На базата на резултатите от мартенското наблюдение се изчислява очакваното процентно изменение на инвестициите през текущата спрямо инвестициите през предходната . Въз основа на данните, получени от октомврийското наблюдение, се изчислява процентното изменение на инвестициите през текущата спрямо инвестициите през предходната , както и прогнозните инвестиции през следващата спрямо инвестициите през текущата .

НАБЛЮДЕНИЕ НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

Наблюдението събира информация за мненията на потребителите по въпроси, свързани с тяхното финансово състояние, общата икономическа ситуация в страната, инфлацията, безработицата, спестяванията и други. Предлаганите варианти на отговор са представени в петстепенна категорична скала. Получените резултати са под формата на баланси, които от своя страна се изчисляват като разлика между относителните дялове на позитивните и относителните дялове на негативните мнения със следната особеност: на силно положителното и силно негативното мнение се дава коефициент 1, а на по-умерено положителните и по-умерено негативните мнения - коефициент 0.5. Съставният показател на доверието се изчислява като средна аритметична на балансите на очакванията за развитието през следващите дванадесет месеца на: финансовото състояние и спестяванията на домакинствата, общата икономическа ситуация в страната и безработицата, като последният баланс се взема с обратен знак.

ИНДЕКСИ НА ПОТРЕБИТЕЛСКИТЕ ЦЕНИ (ИПЦ)

Индексът на потребителските цени (ИПЦ) е официален измерител на инфлацията в Република България. Той оценява общото относително изменение на цените на стоките и услугите, използвани от домакинствата за лично (непроизводствено) потребление и се изчислява, като се прилага структурата на крайните парични потребителски разходи на българските домакинства. Основен източник на информация за разходите е изследването на бюджетите на домакинствата в страната. ИПЦ в t се изчислява при структура на разходите от $t-1$.

ХАРМОНИЗИРАНИ ИНДЕКСИ НА ПОТРЕБИТЕЛСКИТЕ ЦЕНИ (ХИПЦ)

Хармонизираният индекс на потребителските цени (ХИПЦ) е сравнима мярка на инфлацията на страните от ЕС. Той е един от критериите за ценовата стабилност и за присъединяването на България към EURзоната. ХИПЦ, както и ИПЦ, измерва общото относително изменение в равнището на цените на стоките и услугите. Двата индекса се изчисляват от една и съща кошница от стоки и услуги и от една и същи цени, но се различават по използваните тегла. ХИПЦ се изчислява с тегла, представляващи относителните дялове по групи стоки на индивидуалното и колективното потребление на всички домакинства (включително институционалните и чуждестранните) на икономическата територия на страната. Основен източник на информация за теглата са данните от националните сметки. ХИПЦ в t се изчислява с тегла от $t-3$.

ИНДЕКСИ НА ПРОМИШЛЕНОТО ПРОИЗВОДСТВО, ИНДЕКСИ НА ОБОРОТА В ПРОМИШЛЕНОСТТА Индексът на промишленото производство е най-важният краткосрочен икономически бизнес показател, който има за цел да измери месечните изменения в промишленото производство в продължение на дълъг период от време. Месечното наблюдение позволява да се проследи икономическото развитие в най-ранния му стадий т.е. навременният индекс на промишленото производство е подходящ за краткосрочно наблюдение на развитието на икономиката. Индексът на оборота отразява развитието на пазара на стоки и услуги, като измерва изменението в приходите от продажби на предприятията, включително приходите от продажби на стоки (купени и препродадени без допълнителна обработка) и приходите от услуги, предоставени на трети страни. Месечните индекси на производството и оборота измерват измененията в произведената продукция и оборота на промишлените предприятия. Тази информация е подходяща за проследяване на текущото икономическо развитие и за краткосрочни прогнози. Индексите не измерват действителното равнище на производството, а оценяват средното изменение на производството между два времеви периода.

ИНДЕКСИ НА ЦЕНИ НА ПРОИЗВОДИТЕЛ НА ВЪТРЕШНИЯ И НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ПАЗАР В ПРОМИШЛЕНОСТТА

Индексите на цени на производител са един от основните краткосрочни икономически показатели, характеризиращи икономическата конюнктура в страната. Индексите измерват средното изменение на цените на промишлените продукти, произведени и продадени от българските предприятия на базата на постоянна извадка от групи продукти, произведени от дейността и продадени на вътрешния пазар или директно изнесени на международния пазар, която е представителна за цялото производство.

Нетни чуждестранни активи – получават се като разлика между брунтите чуждестранни активи и пасиви на банковия сектор. Брунтите чуждестранни активи са представени по инструменти и включват международните валутни резерви на страната и други чуждестранни активи на БНБ и търговските банки. Брунтите чуждестранни пасиви отразяват задълженията на БНБ и търговските банки към външния сектор.

НАБЛЮДЕНИЕ НА БИЗНЕС ТЕНДЕНЦИИТЕ В ПРОМИШЛЕННОСТТА, СТРОИТЕЛСТВОТО, ТЪРГОВИЯТА И УСЛУГИТЕ

Бизнес наблюденията в промишлеността, строителството, търговията на дребно и сектора на услугите събират информация за мненията на предприемачите по отношение на състоянието и развитието на техния бизнес. Отговорите на въпросите, включени в отделните анкетни карти са представени в тристепенна категорична скала. Резултати са под формата на баланси, които от своя страна се получават като разлика между позитивните и негативните варианти за отговор. Изчисляват се и така наречените съставни показатели, като: показател на доверието (средна аритметична от балансите на мненията на определени показатели), показател на бизнес климата (средна геометрична на балансите за настоящата и очаквана бизнес ситуация). Част от показателите представляват числова оценка, например осигуреност на производството с поръчки (брой месеци), натоварване на мощностите (%) и други.

ИНВЕСТИЦИОННА АКТИВНОСТ В ПРОМИШЛЕННОСТТА

Наблюдението събира информация за извършените инвестиции и инвестиционните планове на предприятията. Анкетирането на мениджърите се провежда два пъти в та - през м. март и м. октомври, като въпросниците имат различно съдържание. На базата на резултатите от мартенското наблюдение се изчислява очакваното процентно изменение на инвестициите през текущата спрямо инвестициите през предходната. Въз основа на данните, получени от октомврийското наблюдение, се изчислява процентното изменение на инвестициите през текущата спрямо инвестициите през предходната, както и прогнозните инвестиции през следващата спрямо инвестициите през текущата.

НАБЛЮДЕНИЕ НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

Наблюдението събира информация за мненията на потребителите по въпроси, свързани с тяхното финансово състояние, общата икономическа ситуация в страната, инфлацията, безработицата, спестяванията и други. Предлаганите варианти на отговор са представени в петстепенна категорична скала. Получените резултати са под формата на баланси, които от своя страна се изчисляват като разлика между относителните дялове на позитивните и относителните дялове на негативните мнения със следната особеност: на силно положителното и силно негативното мнение се дава коефициент 1, а на по-умерено положителните и по-умерено негативните мнения - коефициент 0.5. Съставният показател на доверието се изчислява като средна аритметична на балансите на очакванията за развитието през следващите дванадесет месеца на: финансовото състояние и спестяванията на домакинствата, общата икономическа ситуация в страната и безработицата, като последният баланс се взема с обратен знак.

ИНДЕКСИ НА ПОТРЕБИТЕЛСКИТЕ ЦЕНИ (ИПЦ)

Индексът на потребителските цени (ИПЦ) е официален измерител на инфлацията в Република България. Той оценява общото относително изменение на цените на стоките и услугите, използвани от домакинствата за лично (непроизводствено) потребление и се изчислява, като се прилага структурата на крайните парични потребителски разходи на българските домакинства. Основен източник на информация за разходите е изследването на бюджетите на домакинствата в страната. ИПЦ в t се изчислява при структура на разходите от $t-1$.

ХАРМОНИЗИРАНИ ИНДЕКСИ НА ПОТРЕБИТЕЛСКИТЕ ЦЕНИ (ХИПЦ)

Хармонизираният индекс на потребителските цени (ХИПЦ) е сравнима мярка на инфлацията на страните от ЕС. Той е един от критериите за ценовата стабилност и за присъединяването на България към EURзоната. ХИПЦ, както и ИПЦ, измерва общото относително изменение в равнището на цените на стоките и услугите. Двата индекса се изчисляват от една и съща кошница от стоки и услуги и от едни и същи цени, но се различават по използваните тегла. ХИПЦ се изчислява с тегла, представляващи относителните дялове по групи стоки на индивидуалното и колективното потребление на всички домакинства (включително институционалните и чуждестранните) на икономическата територия на страната. Основен източник на информация за теглата са данните от националните сметки. ХИПЦ в t се изчислява с тегла от $t-3$.

ИНДЕКСИ НА ПРОМИШЛЕННОТО ПРОИЗВОДСТВО, ИНДЕКСИ НА ОБОРОТА В ПРОМИШЛЕННОСТТА Индексът на промишленото производство е най-важният краткосрочен икономически бизнес показател, който има за цел да измери месечните изменения в промишленото производство в продължение на дълъг период от време. Месечното наблюдение позволява да се проследи икономическото развитие в най-ранния му стадий т.е. навременният индекс на промишленото производство е подходящ за краткосрочно наблюдение на развитието на икономиката. Индексът на оборота отразява развитието на пазара на стоки и услуги, като измерва изменението в приходите от продажби на предприятията, включително приходите от продажби на стоки (купени и препродадени без допълнителна обработка) и приходите от услуги, предоставени на трети страни. Месечните индекси на производството и оборота измерват измененията в произведената продукция и оборота на промишлените предприятия. Тази информация е подходяща за проследяване на текущото икономическо развитие и за краткосрочни прогнози. Индексите не измерват действителното равнище на производството, а оценяват средното изменение на производството между два времеви периода.

ИНДЕКСИ НА ЦЕНИ НА ПРОИЗВОДИТЕЛ НА ВЪТРЕШНИЯ И НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ПАЗАР В ПРОМИШЛЕНОСТТА

Индексите на цени на производител са един от основните краткосрочни икономически показатели, характеризиращи икономическата конюнктура в страната. Индексите измерват средното изменение на цените на промишлените продукти, произведени и продадени от българските предприятия на базата на постоянна извадка от групи продукти, произведени от дейността и продадени на вътрешния пазар или директно изнесени на международния пазар, която е представителна за цялото производство.

Нетни чуждестранни активи – получават се като разлика между brutните чуждестранни активи и пасиви на банковия сектор. Brutните чуждестранни активи са представени по инструменти и включват международните валутни резерви на страната и други чуждестранни активи на БНБ и търговските банки. Brutните чуждестранни пасиви отразяват задълженията на БНБ и търговските банки към външния сектор.

РАБОТНА СИЛА

Наблюдението на работната сила е извадково и се провежда непрекъснато, като осигурява тримесечни и годишни данни за икономическата активност на населението на възраст 15 и повече навършени години. То обхваща обикновените домакинства в България. Характеристиките на всяко анкетирано лице се отнасят за състоянието му през определена календарна седмица, което се определя като наблюдаван период.

Икономически активното население (работната сила) включва всички заети и безработни лица.

Заети са лицата на възраст 15 и повече навършени години, които през наблюдавания период, които: 1) извършват работа дори за един час, за което получават работна заплата или друг доход; 2) не работят, но имат работа, от която временно отсъстват поради болест, годишен отпуск, отпуск при раждане на дете, родителски отпуск, стачка или друг трудов спор и други.

Безработни са лицата на възраст от 15 до 74 навършени години, които: 1) нямат работа през наблюдавания период; 2) активно търсят работа през период от четири седмици, вкл. Наблюдавания период, или вече са намерили работа, която очакват да започнат до три месеца след края на наблюдавания период; 3) имат възможност да започнат работа до две седмици след края на наблюдавания период.

Икономически неактивни (лица извън работната сила) са лицата на 15 и повече навършени години, които не са нито заети, нито безработни през наблюдавания период.

Коефициент на икономическа активност - относителен дял на икономически активните лица от населението в същата възрастова група.

Коефициент на заетост - относителен дял на заетите лица от населението в същата възрастова група.

Коефициент на безработица - относителен дял на безработните лица от икономически активното население.

Коефициент на неактивност - относителен дял на икономически неактивните лица от населението в същата възрастова група.

ПАРИЧНИ АГРЕГАТИ

Вътрешен кредит – обединява кредита за консолидирания сектор държавно управление и за неправителствения сектор. Кредитът за консолидирания сектор държавно управление обхваща нетните вземания от централното държавно управление и brutните вземания от местното държавно управление и социално-осигурителните фондове. Кредитът за неправителствения сектор включва brutните вземания от нефинансови предприятия, финансови предприятия, домакинства и НТООД.

Широки пари (парично предлагане) – състоят се от пасиви с паричен характер на банките към резидентния сектор с изключение на тези към централното държавно управление и банковия сектор (сектори, притежаващи пари). Инструментите в паричните агрегати са групирани по степен на ликвидност и са представени по валута и по сектори. Използват се следните парични агрегати: М1, М2 и М3. Агрегат М1, известен като тесни пари, включва най-бързо ликвидните инструменти, използвани за разплащане (пари извън банките и овърнайт депозитите в левове и чуждестранна валута). Квазипарите и паричният агрегат М1 съставят паричния агрегат М2. Квазипарите се състоят от депозити с договорен матуритет до 2 години и депозити, договорени за ползване след предизвестие (вкл. спестовни депозити) до 3 месеца. Най-ниско ликвидните финансови инструменти са репосделките и издадените дългови ценни книжа до 2 години. Те са в левове и чуждестранна валута и заедно с паричния агрегат М2 формират най-широкия паричен агрегат М3, който е известен като парично предлагане (широки пари).

Дългосрочни пасиви на парично-финансовите институции – дългосрочните финансови пасиви включват пасивите на парично-финансовите институции с матуритет над 2 години или период на предизвестие над 3 месеца, както и капитала и резервите. Капитал и резерви включва основния капитал на банковата система; резервите и финансовия резултат.

Паричното предлагане се основава на мултиплицирането на паричната база (пари извън банките и банковите резерви) от търговските банки. За неговото определяне се използват паричните агрегати М1, М2 и М3.

Паричната база (резервните пари) се състои от парите извън банките и средствата на търговските банки (банковите резерви). Последните включват депозитите на търговските банки в БНБ и парите в касите им. Депозитите на търговските банки обхващат задължителните минимални резерви и свръхрезервите (овърнайт и депозити с договорен матуритет). Динамиката на резервите зависи от размера на задължителните резерви (които са фиксирана част от депозитите) и от свръхрезервите. Размерът на задължителните резерви се определя от УС на БНБ и е единственият инструмент на паричната политика на централната банка в условията на паричен съвет. Равнището на свръхрезервите отразява ликвидното състояние на търговските банки и склонността им към по-голяма сигурност.

Механизъм на паричното предлагане

Паричното предлагане (М3) може да се представя като произведение на паричната база и променливата паричен мултипликатор.

Паричен мултипликатор – характеризира степента на мултипликационния ефект от дейността на търговските банки. Измерва се чрез съотношенията на широки пари (М3) или на отделните агрегати (М1 и М2) към резервните пари. Паричният мултипликатор е функция

на съотношението пари извън банките / депозити и на банковите резерви към депозитите, известни като фактори за определяне на паричното предлагане. Съотношението между парите извън банките и депозитите зависи преди всичко от поведението на широката публика, а съотношението между банковите резерви и депозитите е резултат от поведението на търговските банки.

Източници на резервните пари

При стабилен паричен мултипликатор чрез въздействие върху източниците на резервните пари може да се повлияе върху общото предлагане на пари.

Чуждестранни активи (нето) – те отразяват увеличението/намалението на валутния резерв на страната. В условията на паричния съвет изменението на валутните резерви, когато е за сметка на депозитите на правителството, не влияе пряко върху паричната база и автоматично се стерилизира.

Вземания от централното държавно управление (нето) – нетната позиция се получава в резултат от нетиране на активите на централното държавно управление (салдата по левови заеми, отпуснати преди юни 1997 по силата на тогава действащия Закон за БНБ, и по валутните заеми съгласно чл. 45 на Закона за БНБ) с неговите пасиви.

Вземания от търговските банки – в баланса се отчитат салда по разрешени преди юни 1997 кредити и непогасените лихви по тях. Останали позиции (нето) включват неклассифицирани към някоя от останалите позиции активи и пасиви.

ПАЗАРНИ ЦЕНИ НА ЖИЛИЩА

Статистическото изследване е предназначено за изчисляване на ценови индекси на жилища (апартаменти), построени по стандартни проекти и сравними по предварително определени параметри, постоянни в процеса на наблюдението. Целта е получаване на представителни данни за средни цени и индекси на жилища в областните градове и общо за страната. Обект на изследването са цените на реално продадени жилища (апартаменти) в областните градове. Данните дават възможност да се сравни общото ценово изменение на жилищата за текущото тримесечие спрямо предходното, а също така и за по-дълъг период.

КАПИТАЛОВ ПАЗАР

Индекс SOFIX: Базисна дата: 20 октомври 2000; Базисна стойност: 100

SOFIX е индекс, базиран на пазарната капитализация на включените емисии обикновени акции, коригирана с фрий-флоута на всяка от тях. Индексът се състои от 15-те емисии акции, отговарящи на общите изисквания при избор на емисии, които са с най-голяма пазарна стойност на фрий-флоута. Емисия, включена в изчислението на SOFIX, трябва да отговаря и на следните допълнителни условия: 1) да се е търгувала на пазар, организиран от Борсата, не по-малко от 3 (три) месеца преди включването ѝ в индекса. В случаите, когато дадена емисия е преминала за търговия между различни сегменти, за начална дата на търговията се приема първата дата на въвеждане за търговия; 2) да има пазарна капитализация, не по-малка от 40 000 000 (четиредесет милиона) BGN и фрий-флоут не е по-малък от 25 (двадесет и пет)* на сто от размера на емисията, или пазарна стойност на фрий-флоута не по-малка от 10 000 000 (десет милиона) BGN; броят акционери, притежатели на емисията, да не е по-малък от 500 (петстотин); 3) реализираният оборот през последната една да не е по-малък от 2 000 000 (два милиона) BGN; 4) броят на сключените сделки през последната една да не е по-малък от 750 (седемстотин и петдесет). * Размерът на фрий-флоута за изчисляване на SOFIX се определя, както следва: 1) от 1 септември 2010 – 15 (петнадесет) на сто; 2) от 1 март 2011 – 20 (двадесет) на сто; 3) от 1 септември 2011 – 25 (двадесет и пет) на сто.

Индекс BG REIT: Базисна дата: 03 септември 2007; Базисна стойност: 100

BG REIT е индекс, базиран на пазарната капитализация, коригирана с фрий-флоута и се състои от 7-те емисии обикновени акции на дружества със специална инвестиционна цел за секюритизация на недвижими имоти или земя с най-голяма пазарна стойност на фрий-флоута и най-висока медианна стойност на седмичния оборот за последните 6 месеца. Двата критерия имат еднаква тежест. Освен на общите изисквания при избор на емисии, емисия, включена в изчисляването на BG REIT, трябва да отговаря и на следните допълнителни условия: 1) да се е търгувала на пазар, организиран от Борсата, не по-малко от 3 (три) месеца преди включването ѝ в индекса. В случаите, когато дадена емисия е преминала за търговия между различни сегменти, за начална дата на търговията се приема първата дата на въвеждане за търговия; 2) да има пазарна капитализация, не по-малка от 5 000 000 (пет милиона) BGN; 3) фрий-флоутът да е равен на поне 25 (двадесет и пет)* на сто от размера на емисията; * Размерът на фрий-флоута за изчисляване на BG REIT се определя, както следва: 1) от 1 септември 2010 – 15 (петнадесет) на сто; 2) от 1 март 2011 – 20 (двадесет) на сто; 3) от 1 септември 2011 – 25 (двадесет и пет) на сто;

Индекс BG 40: Базисна дата: 01 февруари 2005; Базисна стойност: 100

BG 40 е индекс, базиран на изменението на цената на емисиите и се състои от 40-те емисии обикновени акции на дружествата с най-голям брой сделки и най-висока медианна стойност на дневния оборот за последните 6 месеца, като двата критерия имат еднаква тежест. Освен на общите изисквания емисия, включена в изчисляването на BG 40, трябва да отговаря и на следното допълнително условие: 1) да се е търгувала на пазар, организиран от Борсата не по-малко от 3 (три) месеца преди включването ѝ в индекса. В случаите, когато дадена емисия е преминала за търговия между различни сегменти, за начална дата на търговията се приема датата ѝ на първа котировка; 2) При повече от три компании от една икономическа група, отговарящи на допълнителното условие по-горе, до класацията се допускат само трите емисии на компании от дадена икономическа група с най-голям брой сделки и най-висока медианна стойност на дневния оборот. Ако в резултат на класирането се окаже, че две или повече емисии на компании от дадена икономическа група заемат едно и също място в него, приоритет при включването имат тези с по-голям брой сделки за последните 6 месеца.

Индекс BG TR30: Базисна дата: 03 Септември 2007; Базисна стойност: 1000

BG TR30 е индекс, базиран на промяната на цените на обикновените акции, включени в него, като всяка една от участващите емисии е с равно тегло. Емисиите, включени в изчисляването на BG TR30, трябва да отговарят на следните условия: 1) да имат пазарна капитализация, не по-малка от 10 000 000 (десет милиона) BGN; 2) фрий-флоутът (общият брой акции в акционери, притежаващи не повече от 5 (пет) на сто от гласовете в общото събрание на емитента), да е равен на поне 10 (десет) на сто от размера на емисията; 3) броя акции от емисията да е не по-малък от 250 000 (двеста и петдесет хиляди) акции. Всички емисии, които отговарят на горепосочените условия се класират по следните критерии, имащи еднаква тежест: 1) Пазарна капитализация;

2) Брой сделки за последните шест месеца; 3) Оборот за последните шест месеца; 4) Фрий-флоут.

ПАЗАРНИ ЦЕНИ НА ЖИЛИЩА

Статистическото изследване е предназначено за изчисляване на ценови индекси на жилища (апартаменти), построени по стандартни проекти и сравними по предварително определени параметри, постоянни в процеса на наблюдението. Целта е получаване на представителни данни за средни цени и индекси на жилища в областните градове и общо за страната. Обект на изследването са цените на реално продадени жилища (апартаменти) в областните градове. Данните дават възможност да се сравни общото ценово изменение на жилищата за текущото тримесечие спрямо предходното, а също така и за по-дълъг период.

Интерпретираната в бюлетина цифрова информация е осигурена от надеждни институционални източници както следва Българска народна банка, Национален статистически институт, Министерство на финансите, Национална агенция по затостта, Българска фондова борса. Поради това Обединена Българска Банка не може да се ангажира официално с прецизността и пълнотата на използваните данни. Този материал не следва да се използва като препоръка или предложение за закупуването или продажбата на никакви финансови инструменти. Повече информация по темата на предложеното изследване можете да получите при допълнително поискване. За контакти Главен анализатор, Гергана Костурска тел. (359 2) 811 2982 e-mail kosturska_g@ubb.bg.